

Quick scan flora en fauna

Hazenkamp 1 te Rijswijk

In opdracht van: Maatschap Westerlaken-Kortleve

1 februari 2017

Colofon

© 2017 Laneco / Maatschap Westerlaken-Kortleve

Tekst en samenstelling: Ing. T. Brouwer & R. Eversteijn

Projectleiding: Ir. D. van Pijkeren

Eindverantwoordelijk: Ir. D. van Pijkeren

Met medewerking van: -

Projectnummer: 84.16.07

In opdracht van: Maatschap Westerlaken-Kortleve

Wijze van citeren: Brouwer, T. & R. Eversteijn, 2017. Quick scan flora en fauna Hazenkamp 1 te Rijswijk. Laneco, Ede.

Contact: Laneco
Mastbos 25
6718 HA Ede
www.laneco.nl

Laneco is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, gewijzigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Laneco noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Laneco is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Laneco. De opdrachtgever vrijwaart Laneco voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUD

1	INLEIDING	5
1.1	AANLEIDING	5
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN	5
2	WETTELIJK KADER.....	8
2.1	ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR / NATUURNETWERK NEDERLAND	8
2.2	WET NATUURBESCHERMING	8
3	TOETSING.....	11
3.1	ONDERZOEKSMETHODIEK.....	11
3.2	ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR / NATUURNETWERK BRABANT.....	11
3.3	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING	11
3.4	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN	12
3.5	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTEN.....	12
4	CONCLUSIE.....	18
4.1	ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR / NATUURNETWERK BRABANT.....	18
4.2	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING	18
4.3	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN	18
4.4	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING	18
4.5	CONSEQUENTIES	19
4.6	AANBEVELINGEN	19
BIJLAGE 1	LITERATUURLIJST.....	20

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Aan de Hazenkamp 1 te Rijswijk (gemeente Woudrichem) is op de geitenboerderij "De Botterschuur" de uitbreiding van het bestaande bouwvlak voorzien. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd, is toetsing aan de natuurwet- en regelgeving.

Globale ligging plangebied (rode lijn) aan de Hazenkamp 1 te Rijswijk (ondergrond: Google Earth).

Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning, uitspraken worden gedaan over de geschiktheid voor beschermde plant- en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGROPEN

Het plangebied ligt aan de Hazenkamp 1 buiten de bebouwde kom van Rijswijk (gemeente Woudrichem, provincie Noord-Brabant) en wordt omgeven door agrarische gronden. De ingreeplocatie ligt aan de oostkant van een boerenerf, waarop een woonhuis en diverse stallen, schuren en opslagruimtes staan. Ten oosten van het erf staat tussen een weiland en de stal een circa 5 meter brede houtsingel; ook centraal op

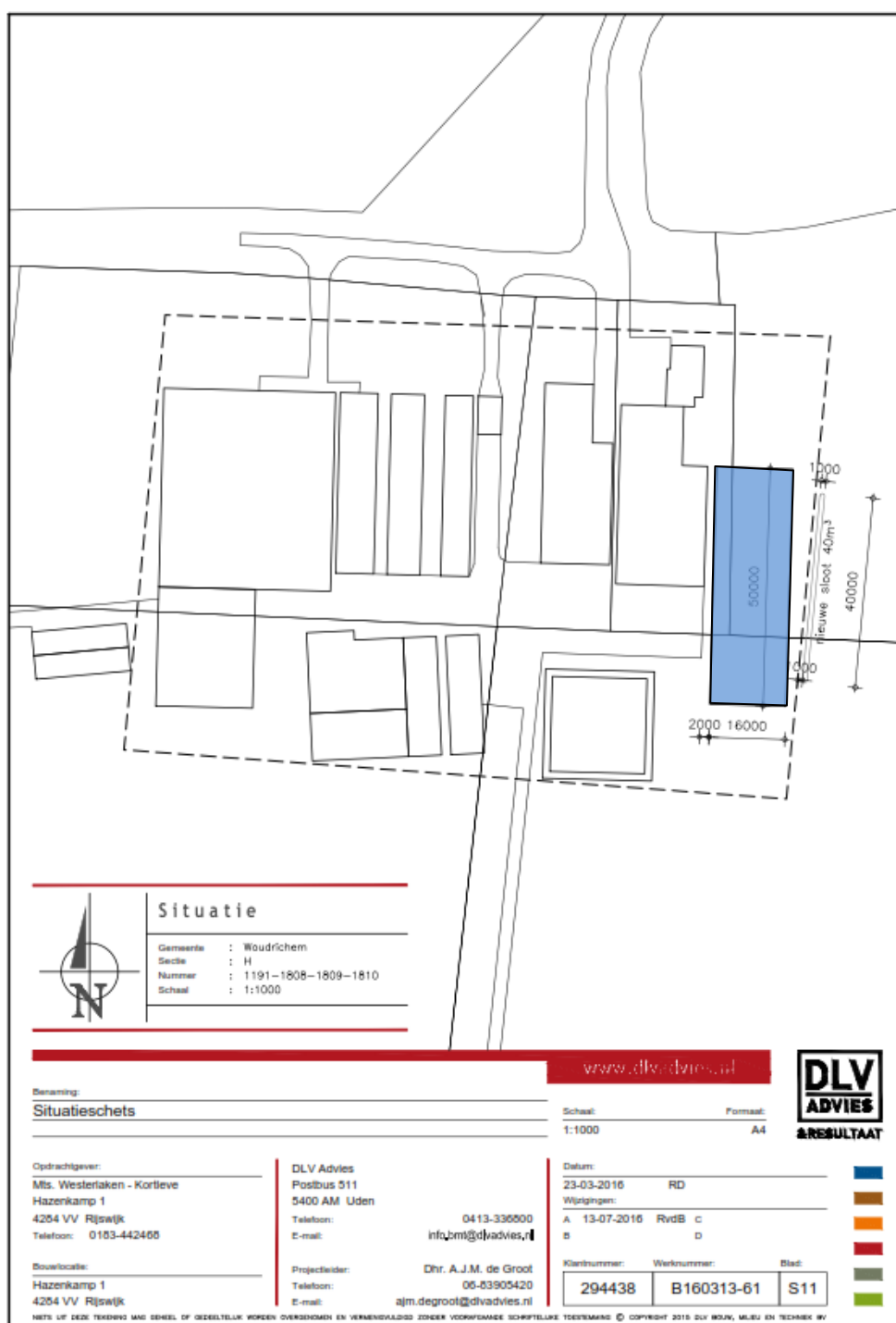
---

het perceel staat een vergelijkbare houtsingel. De houtsingels bestaan uit een afwisseling van boom- en struikvormende soorten en hebben een beperkte ondergroei van bramen en ruigtesoorten. De bomen hebben een doorsnede van maximaal 10 tot 15 cm en bevatten geen holtes. Overige begroeiing op het erf bestaat uit korte grasvegetatie en de tuin rondom het woonhuis, met hoofdzakelijk gecultiveerde soorten. Aan de noordkant van het perceel ligt een diep ingesneden watergang met steile oevers.

Indrukken van het plangebied: Te kappen houtsingel aan de oostkant van het plangebied (linksboven); deel van het weiland waarop de uitbreiding van het bouwvlak is voorzien (rechtsboven); close-up van de te kappen houtsingel (linksonder); watergang aan de noordkant van het perceel (rechtsonder) (foto's: Laneco).

Aan de oostkant van het perceel, op de plek van de houtsingel en een deel van het naastgelegen weiland, is de nieuwbouw van een stal voorzien, zoals weergegeven op de tekening op de volgende bladzijde. Om deze uitbreiding mogelijk te maken wordt de houtsingel gekapt.

Situatieschets van de nieuwe inrichting van het perceel aan de Hazenkamp 1 te Rijswijk (bron: DLV Advies); op het blauwe vlak is de voorgenomen uitbreiding in de vorm van een nieuwe stal voorzien.

---

2 WETTELIJK KADER

2.1 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR / NATUURNETWERK NEDERLAND

Een vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS)/Natuurnetwerk Nederland (NNN). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status als EHS/NNN niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 WET NATUURBESCHERMING

2.2.1 *Onderdeel gebiedsbescherming – Natura 2000*

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's) in het kader van Natura 2000. De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de Wet Natuurbescherming die per 1 januari 2017 van kracht is geworden. Het is verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

2.2.2 *Onderdeel houtopstanden*

Het onderdeel houtopstanden van de Wet Natuurbescherming heeft als doel bossen te beschermen en de bestaande oppervlakte bos- en houtopstanden in Nederland in stand te houden. Kort gezegd, alles wat bos is, moet bos blijven. Indien een houtopstand onder de Wet Natuurbescherming valt en deze gekapt gaat worden, moet een kapmelding worden gedaan. Ook verplicht de Wet Natuurbescherming om de betreffende grond binnen 3 jaar opnieuw in te planten, de zogenaamde herplantplicht. Als bos definitief gekapt wordt, zal een ontheffing of compensatie van deze herplantplicht verleend moeten worden. De herplantplicht is niet van toepassing voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel.

Houtopstanden vallen onder de Wet Natuurbescherming als het zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend betreffen die:

- buiten de bebouwde kom-boswet liggen
- een oppervlakte hebben van 10 are of meer
- rijbeplantingen die meer dan twintig bomen omvatten, gerekend over het totaal aantal rijen

2.2.3 Onderdeel soortbescherming

Wettelijk kader

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Wet Natuurbescherming bepalend. De Wet Natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna in hun natuurlijke leefomgeving. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrictlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is, afhankelijk van het beschermingsregime (zie paragraaf 2.2.2), als volgt in de Wet Natuurbescherming opgenomen:

Vogelrichtlijn

- Artikel 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen
- Artikel 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen
- Artikel 3.1 lid 3: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben
- Artikel 3.1 lid 4 en 5: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort

Habitatrictlijn, Bern bijlage II, Bonn bijlage 1

- Artikel 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen
- Artikel 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren
- Artikel 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen
- Artikel 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen
- Artikel 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Nationaal beschermde soorten

- Artikel 3.10 lid 1a: Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
- Artikel 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
- Artikel 3.10 lid 1c: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

---

Procedurele gevolgen

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- Soorten van de Vogelrichtlijn:
Dit betreffen alle vogelsoorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, met uitzondering van exoten en verwilderde soorten, zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
- Soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn:
Dit zijn alle soorten van bijlage IV onderdeel a van de Habitatrichtlijn inclusief het verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.
- Nationaal beschermde soorten:
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A van de Wet natuurbescherming. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland.

Als een ruimtelijke ingreep direct of indirect leidt tot het aantasten van verblijf- en/of rustplaatsen van de aangewezen, niet vrijgestelde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Wet Natuurbescherming. Afhankelijk van de ingreep en de soort kan dan een ontheffing noodzakelijk zijn. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingreep vanwege een in de wet genoemd belang dient plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Vaak worden hierbij mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Wettelijke belangen

Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn:

- Ter bescherming van de wilde flora en fauna en instandhouding van natuurlijke habitats;
- De volksgezondheid, de openbare veiligheid in het geding is;
- Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Voor vogels gelden voorwaarden uit de Vogelrichtlijn:

- De volksgezondheid en de openbare veiligheid in het geding is;
- Veiligheid van het luchtverkeer in het geding is;
- Ter bescherming van flora en fauna.

Voor nationaal beschermde soorten:

- Er is sprake van een bij de wet genoemd belang.

Zorgplicht

Naast beschermde dier- en plantensoorten, moet iedereen voldoende rekening houden met in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Via de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) kan een indicatie worden verkregen van de beschikbaarheid van soortengegevens. De gegevens geven echter alleen een indicatie. Daarom is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen maar het onderzoek vooral te baseren op de biotoopinschatting door een ecooloog.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens zoals uit de Atlas van Nederlandse vleermuizen (Limpens *et al.*, 1997), de Atlas van de Nederlandse zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 2016), Amfibieën en reptielen van Nederland (Creemers en Van Delft, 2009) en andere beschikbare bronnen voor verspreidingsgegevens. De meeste gegevens zijn globale verspreidingsgegevens. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 24 januari 2017 hebben ecologen T. Brouwer en R. Eversteijn van Laneco het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR / NATUURNETWERK BRABANT

Het plangebied ligt niet in of direct nabij de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) / Natuurnetwerk Brabant (NNB). Het dichtstbijzijnde EHS/NNB-gebied, ligt op ruim 600 meter ten oosten van het plangebied en bestaat uit een houtkade haaks op de Veldweg. Door het uitvoeren van de werkzaamheden gaat geen oppervlakte aan EHS/NNB verloren. Gezien de afstand en de lokale aard van de ingreep kunnen negatieve effecten op de EHS/NNB worden uitgesloten.

3.3 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING

Het plangebied te Rijswijk ligt op 1,4 kilometer afstand van het Natura 2000-gebied 'Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem'. Andere Natura 2000-gebieden, zoals de 'Biesbosch' liggen op meer dan 6 kilometer afstand van het plangebied. De beoogde werkzaamheden bestaan uit het bouwen van een nieuwe schuur. Door deze bouw gaat geen oppervlakte aan Natura 2000-gebied verloren. Voor de meeste effectfactoren van de werkzaamheden, zoals geluid, licht, menselijke aanwezigheid en trilling kunnen gezien de afstand en de tussenliggende elementen externe effecten op Natura 2000-gebieden worden uitgesloten.

Door de bouw van een tweede schuur is er mogelijk wel sprake van een toename aan uitstoot van stikstof als gevolg van de toename in het aantal geiten wat zal worden gehouden. Indien dit van toepassing is, dient een berekening in Aerius te worden uitgevoerd en dient getoetst te worden of er effecten optreden op stikstofgevoelige habitats. De berekening en toetsing maken geen onderdeel uit van deze quick scan, maar dienen eventueel apart te worden uitgevoerd.

3.4 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN

De te kappen singel heeft een oppervlakte van minder dan 10 are. Het onderdeel houtopstanden van de Wet Natuurbescherming is dan ook niet van toepassing.

3.5 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTEN

In het kader van de Wet Natuurbescherming onderdeel soorten moet worden getoetst of er ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkeling kan (indirecte) aantasting of verstoring van verblijfplaatsen en leefgebied tot gevolg hebben.

3.5.1 Vaatplanten

De ingreeplocatie bestaat uit een houtsingel en agrarische grasland. Ter plaatse is er sprake van een sterk door mensen beïnvloed milieu. Beschermde soorten uit deze soortgroep zijn over het algemeen gebonden aan specifieke standplaatsen in natuurgebieden of op akkers; dergelijke habitats zijn binnen het plangebied niet aanwezig. Strikt beschermde plantensoorten worden dan ook niet verwacht binnen het plangebied. Negatieve effecten op strikt beschermde plantensoorten zijn daarom uit te sluiten.

3.5.2 Grondgebonden zoogdieren

In en in de directe omgeving van het plangebied kunnen verschillende nationaal beschermde zoogdiersoorten voorkomen, zoals egel (*Erinaceus europaeus*), haas (*Lepus europaeus*), konijn (*Oryctolagus cuniculus*), mol (*Talpa europaea*), ree (*Capreolus capreolus*), vos (*Vulpes vulpes*), kleine marterachtigen en verschillende algemeen voorkomend soorten muizen en spitsmuizen (Broekhuizen *et al.*, 2016; www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren). Voor deze soorten geldt in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling een vrijstelling voor het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Van de niet-vrijgestelde nationaal beschermde zoogdiersoorten is uit de ruime omgeving van het plangebied het voorkomen bekend van das (*Meles meles*) en waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) (Broekhuizen *et al.*, 2016; www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren). De dichtstbijzijnde waarneming van das komt

uit de Biesbosch op circa 15 kilometer ten zuidwesten van het plangebied. Het is op basis van het eenmalige veldbezoek niet uit te sluiten dat een rondzwervende das sporadisch gebruik maakt van het plangebied en de omgeving als foerageergebied, maar gezien het open karakter van de polder en de beperkte aanwezigheid van geleidende elementen is dit niet van essentieel belang. Bovendien zijn er in en rondom het plangebied geen aanwijzingen gevonden (sporen, wissels en/of burchten) die duiden op het voorkomen van das. De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van das in en rondom het plangebied wordt daarom uitgesloten.

De waterspitsmuis leeft in structuurrijke oevers langs schoon, niet te voedselrijk water met een goed ontwikkelde watervegetatie. De aan de noordkant van het plangebied gelegen sloot is diep ingesneden met een steile en niet structuurrijke oever. Vanwege het ontbreken van geschikte habitats, kan het voorkomen van waterspitsmuis in het plangebied worden uitgesloten.

Van de Europees beschermde zoogdiersoorten is uit de ruime omgeving van het plangebied het voorkomen bekend van bever (*Castor fiber*) en noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*). De bever leeft in de overgangsgebieden van wateren en land, zoals moerassen en langs beken, rivieren en kanalen, waarbij de aanwezigheid van goed bereikbare bomen en struiken een vereiste is. Dergelijke habitats zijn niet aanwezig in en direct rondom het plangebied. De noordse woelmuis wordt voornamelijk aangetroffen in natte terreinen, zoals rietland, drassige hooilanden, moeras en vochtige duinvalleien. Dergelijke habitats zijn ook niet aanwezig in en rondom het plangebied.

Op basis van de archiefgegevens en biotoopinschattingen tijdens het veldbezoek wordt het voorkomen van niet-vrijgestelde nationaal en Europese beschermde grondgebonden zoogdiersoorten binnen het plangebied uitgesloten. Negatieve effecten op beschermde zoogdieren zijn daarom uit te sluiten. Van de algemeen voorkomende zoogdiersoorten mogen de verblijfplaatsen bij ruimtelijke ingrepen op basis van een provinciale vrijstelling worden aangetast.

3.5.3 Vleermuizen

Vleermuizen zijn globaal in te delen in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn echter ook soorten die van beide elementen gebruik maken. Ook is er onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen en dergelijke) of bomen (in holten, achter de bast). Een groot aantal soorten, ook soorten die 's zomers in boomholten verblijven, overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders. Alle vleermuizen zijn opgenomen in de Habitatrictlijn en daarom strikt beschermd in de Wet Natuurbescherming.

Volgens verspreidingsgegevens (Limpens *et al.*, 1997; Broekhuizen *et al.*, 2016; www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren) komen in de omgeving van het plangebied verschillende soorten vleermuizen voor zoals gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus*

---

pipistrellus), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis daycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*).

Van deze soorten zijn de rosse vleermuis en watervleermuis overwegend boombewonende soorten, gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis verblijven in zowel gebouwen als bomen en de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis zijn overwegend gebouwbezonend.

Foerageergebied en vliegroute

Het plangebied is vanwege de ligging in een overwegend open agrarisch landschap niet van bijzondere betekenis voor vleermuizen. Het is niet uit te sluiten dat een algemene soort, zoals gewone dwergvleermuis, het plangebied incidenteel gebruikt als foerageergebied, maar dit is niet van essentieel belang. Ook heeft de te kappen houtsingel geen functie als (essentiële) vliegroute, vanwege de geïsoleerde ligging in een verder overwegend open landschap. Effecten op (essentieel) foerageergebied en vliegroutes worden dan ook uitgesloten.

Verblijfplaatsen

De bebouwing op het erf is potentieel geschikt als verblijfplaats voor gebouwbezonende vleermuizen, hier worden echter geen werkzaamheden uitgevoerd. Op de ingreeplocatie zijn geen gebouwen aanwezig, waardoor verblijfplaatsen van gebouwbezonende soorten hier kunnen worden uitgesloten. Tijdens het veldbezoek zijn de bomen in en rondom het plangebied onderzocht op holtes. De bomen zijn beperkt van omvang en bevatten geen holtes die geschikt kunnen zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Verblijfplaatsen van boombewonende soorten kunnen daarom ook worden uitgesloten. Door de bouwvlakvergroting worden geen (potentiele) verblijfplaatsen van vleermuizen aangetast.

3.5.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in en om het plangebied onder andere de vogelsoorten houtduif (*Columba palumbus*), huismus (*Passer domesticus*), kraai (*Corvus corone*), merel (*Turdus merula*) en spreeuw (*Sturnus vulgaris*) gehoord en gezien. Alle vogels en dan specifiek hun verblijfplaatsen (nesten) zijn strikt beschermd in de Wet Natuurbescherming. Aantasting van actief gebruikte nesten is niet toegestaan.

Daarnaast is van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen en leefgebied) het gehele jaar door beschermd.

Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil (*Athene noctua*)).

2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden (voorbeeld: huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders (voorbeeld kerkuil (*Tyto alba*) en slechtvalk (*Falco peregrinus*)).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: buizerd (*Buteo buteo*)).

De vogels uit deze categorieën zijn meestal zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar. Ook is er een lijst vogels aangewezen waarvan alleen bij effecten op populatieniveau maatregelen nodig zijn; de zogenaamde categorie 5.

Roofvogels zoals buizerd en sperwer (*Accipiter nisus*) kunnen broeden in bomen langs agrarische kavels. Broedplaatsen van deze en andere soorten roofvogels kunnen gezien de afwezigheid van horsten (nesten), worden uitgesloten. Ook zal het plangebied niet van essentieel belang zijn als foerageer- of rustgebied voor deze soorten.

Andere vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd die op dergelijk locaties voor kunnen komen zijn de gebouwbewonende gierwaluw (*Apus apus*) en huismus. Tijdens het veldbezoek zijn in de stallen naast de ingreeplocatie huismussen waargenomen; deze soort heeft hier zijn nestlocaties. Ook het woonhuis is door de aanwezigheid van een pannendak potentieel geschikt voor gierwaluw en huismus. Aangezien er geen ingrepen aan gebouwen worden uitgevoerd, kunnen effecten op (potentiele) vaste rust- en verblijfplaatsen van gierwaluw en huismus worden uitgesloten. Ook heeft de te kappen houtsingel vanwege het open karakter geen essentiële functie als schuilplaats voor huismus.

Verder is uit de omgeving van het plangebied het voorkomen bekend van kerkuil (*Tyto alba*), ransuil (*Asio otus*) en steenuil (www.vogelatlas.nl). In de te kappen houtsingel en op de rest van het erf zijn geen ransuilnesten waargenomen; de houtsingel is bovendien erg open en geeft onvoldoende dekking voor deze over het algemeen verborgen soort. Ook vormt het plangebied gezien de beperkte oppervlakte geen essentieel onderdeel van het foerageergebied van ransuil. Kerkuil en steenuil zijn soorten van halfopen agrarisch landschap met kleinschalige elementen en open veld om te jagen. Op het erf hangt een steenuilenkast (in de centraal gelegen houtsingel) en een kerkuilenkast (in een schuur), die afgelopen jaar bezet zijn geweest (mededeling eigenaar). De kasten hangen buiten de ingreeplocatie en worden door het uitvoeren van de werkzaamheden niet aangetast. Ook vormt het plangebied gezien de beperkte oppervlakte geen essentieel onderdeel van het foerageergebied van deze soorten; rondom het erf blijft voldoende geschikt foerageergebied beschikbaar. Door het realiseren van de voorgenomen plannen, worden vaste rust- en verblijfplaatsen of andere essentiële onderdelen van het leefgebied van uilen niet aangetast.

Het plangebied en de directe omgeving van het plangebied biedt geschikte leefgebied en nestlocaties voor diverse categorie 5-soorten, zoals bijvoorbeeld ekster en zwarte kraai. Aangezien in de omgeving voldoende alternatieve broedplaatsen aanwezig zijn

---

voor deze categorie vogels, zijn er geen omstandigheden aanwezig om deze vogels jaarrond te beschermen. Negatieve effecten op vogels uit de vijfde categorie worden dan ook niet verwacht indien rekening gehouden wordt met het broedseizoen (actieve broedplaatsen).

Er zijn geen nestplaatsen of andere vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten aangetroffen in het plangebied. Door de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen kunnen effecten op beschermde vogelsoorten worden uitgesloten.

3.5.5 Amfibieën

Het habitat van amfibieën is onder te verdelen in water- of voortplantingshabitat (vaak een poel, vijver of smalle watergang zonder grote vissen) en landhabitat (bosjes, struwelen e.d. en voor sommige soorten vergraafbaar zand). De ten noorden van het plangebied gelegen sloot is geschikt voortplantingswater voor diverse algemene soorten amfibieën zoals bruine kikker (*Rana temporaria*), gewone pad (*Bufo bufo*) en kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*). Op en rond het erf zijn voor deze algemene soorten tevens voldoende overwinteringsmogelijkheden. Voor deze soorten geldt in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling een vrijstelling voor het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Naast de algemeen voorkomende beschermde soorten is uit de omgeving van het plangebied ook het voorkomen bekend van de beschermde heikikker (*Rana arvalis*), poelkikker (*Pelophylax lessonae*) en rugstreeppad (*Bufo calamita*) (Van Delft & Schuitema, 2005; Creemers & Van Delft, 2009; www.ravon.nl). De aan het plangebied grenzende diep ingesneden sloot is ongeschikt voor deze soorten vanwege de aanwezigheid van steile oevers en het voedselrijke karakter. Effecten op beschermde amfibieënsoorten worden daarom niet verwacht.

3.5.6 Reptielen

Reptielen stellen strikte eisen aan hun omgeving. De meeste reptielensoorten houden zich voornamelijk op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijv. heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen), dergelijke situatie ontbreken in het plangebied. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat, worden er geen reptielen binnen het plangebied verwacht. Effecten op reptielen kunnen dan ook worden uitgesloten.

3.5.7 Vissen

Vanwege het ontbreken van watergangen op de ingreeplocatie, zijn effecten op beschermde vissoorten uit te sluiten.

3.5.8 Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatie specifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen en/of specifieke waardplanten. Dergelijke biotopen zijn in het plangebied niet aanwezig. Ook andere strikt beschermde soorten mollusken en tweekleppigen kunnen worden uitgesloten in het plangebied.

---

4 CONCLUSIE

Aan de Hazenkamp 1 te Rijswijk (gemeente Woudrichem) is voor de bouw van een nieuwe stal de uitbreiding van het bestaande bouwvlak voorzien. Voor deze werkzaamheden plaatsvinden, moeten de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties met betrekking tot de natuur wet- en regelgeving in beeld zijn gebracht.

4.1 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR / NATUURNETWERK BRABANT

Het plangebied ligt niet in of direct nabij de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) / Natuurnetwerk Brabant (NNB). Gezien de afstand en de lokale aard van de ingreep kunnen negatieve effecten op de EHS/NNB worden uitgesloten.

4.2 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING

Het plangebied te Rijswijk ligt op 1,4 kilometer afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied. Door de geplande ontwikkeling gaat geen oppervlakte aan Natura 2000-gebied verloren. Voor de meeste effectfactoren van de werkzaamheden, zoals geluid, licht, menselijke aanwezigheid en trilling kunnen gezien de afstand en de tussenliggende elementen externe effecten op Natura 2000-gebieden worden uitgesloten.

Door de bouw van een tweede schuur is er mogelijk wel sprake van een toename aan uitstoot van stikstof als gevolg van de toename in het aantal geiten wat zal worden gehouden. Indien dit van toepassing is, dient een berekening in Aeries te worden uitgevoerd en dient getoetst te worden of er effecten optreden op stikstofgevoelige habitats. De berekening en toetsing maken geen onderdeel uit van deze quick scan, maar dienen eventueel apart te worden uitgevoerd.

4.3 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN

De te kappen singel heeft een oppervlakte van minder dan 10 are. Het onderdeel houtopstanden van de Wet Natuurbescherming is dan ook niet van toepassing.

4.4 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Wet Natuurbescherming dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfsplaatsen of belangrijke onderdelen van leefgebied van soorten door de ingreep worden aangetast.

Voor een aantal mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomende nationaal beschermde soorten zoals egel, haas, konijn, mol, ree, vos, kleine marterachtigen,

spitsmuizen en muizen geldt een provinciale vrijstelling voor het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Op basis van de verspreidingsgegevens, de aanwezige habitattypen en biotoopeisen van de mogelijk in de omgeving voorkomende soorten worden er van de overige (niet vrijgestelde) nationaal of Europees beschermde planten- en/of diersoorten geen groeiplaatsen, verblijfplaatsen of belangrijke onderdelen van het leefgebied verwacht op de ingreeplocatie. Nader onderzoek naar eventueel binnen het plangebied voorkomende beschermde soorten is dan ook niet nodig. Zoals al eerder vermeldt, kunnen nesten van vogels worden verstoord als in het broedseizoen wordt gestart met werkzaamheden.

4.5 CONSEQUENTIES

Twee algemene voorwaarden vanuit de Wet Natuurbescherming zijn altijd van toepassing:

- De start van werkzaamheden dient buiten het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) plaats te vinden om verstoring van broedvogels en het broedsucces te voorkomen. Alleen op basis van gericht onderzoek (naar broedende vogels), mag van deze voorwaarde worden afgeweken.
- Op basis van de zorgplicht dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Verstoring moet worden beperkt en dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
  - werkzaamheden, zoals sloop- en graafwerkzaamheden en het verwijderen van begroeiing, starten buiten het voortplantingsseizoen (april - augustus) en het winter(slaap)seizoen (november - februari);
  - het beperken van verlichting tijdens de avonduren ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren.

4.6 AANBEVELINGEN

Er zijn vanuit ecologisch oogpunt aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting:

- Er wordt aanbevolen om een nieuwe houtsingel langs de nieuwe te bouwen stal aan te planten, waarbij gebruik wordt gemaakt van inheems bes- en bloemdragende struiken en planten;
- Verder wordt aanbevolen om de nieuwbouw geschikt te maken voor vleermuizen door het aanbrengen van vleermuiskasten of 2 cm bij 5 cm brede open stootvoegen op minimaal 2,5 meter hoogte in bij voorkeur de zuidelijke spouwmuur (niet boven ramen en deuren) of een houten wand met een kierende plank;
- Ook kan worden gedacht aan het geschikt maken van de nieuwbouw voor huismussen en gierzwaluwen door het aanbrengen van speciale neststenen in de muur (minimaal 3 meter hoog) of onder de dakrand.

BIJLAGE 1 LITERATUURLIJST

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur in Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Van Delft, J.J.C.W. & W. Schuitema, 2005. Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. Stichting RAVON, Nijmegen.

Websites:

<http://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan/>

www.ravon.nl

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx

www.verspreidingsatlas.nl/planten

www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren

www.vleermuis.net

www.vogelatlas.nl